

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

การรอกการลงโทษเป็นกระบวนการที่ศาลใช้หลักเสียงโหวตจำคุกกระชั้นเพื่อบรรเทาผลร้ายจากการที่จำเลยจะต้องรับโทษจำคุกซึ่งอาจก่อให้เกิดผลเสียมากกว่าจะแก้ไขพฤติกรรมของจำเลยให้ดีขึ้น ทำให้จำเลยที่ต้องรับโทษจำคุกในเรือนจำรับทราบข้อมูล หรือ พฤติกรรมที่ชั่วร้ายของอาชญากรเมื่อพ้นโทษออกมาจำเลยอาจนำเอาความประพฤติดันชั่วร้ายนั้นมาก่ออาชญากรรมที่ร้ายแรงมากยิ่งขึ้นในอนาคต ทั้งเมื่อศาลพิพากษาจำคุกจำเลยเมื่อจำเลยพ้นโทษออกมาจำเลยก็เป็นผู้มีประวัติไม่ดีได้ชื่อว่าเป็นคน จี้คุกจี้ตาราง ยากที่จำเลยจะประกอบสัมมาอาชีพโดยสุจริตได้

การรอกการลงโทษนั้นประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติถึงหลักเกณฑ์ในการพิจารณา กำหนดโทษของศาลโดยปล่อยให้ศาลเป็นผู้พิจารณาเมื่อปรากฏเงื่อนไขตามที่กฎหมายที่อนุญาตให้ศาลรอกการลงโทษจำเลยได้ แต่การใช้ดุลยพินิจในการรอกการลงโทษจำเลยนั้น ศาลจะใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาจาก สภาพแห่งความผิด ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิด และเหตุอื่นอันควรปรานี โดยการพิจารณาใช้ดุลยพินิจในการรอกการลงโทษนั้น ศาลอาจใช้ดุลยพินิจ โดยพิจารณาจากเหตุใดเหตุหนึ่งหรือหลายเหตุรวมกันก็ได้หากแต่ต้องมีการแสดงผลไว้ในคำพิพากษาเสมอ

การให้เหตุผลในคำพิพากษานั้น ย่อมแสดงให้เห็นถึงปรัชญาของศาลในการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลว่าศาลได้พิจารณาคดีนั้นดีแล้ว แต่เมื่อพิจารณาจากแนวคำพิพากษาของศาลในปัจจุบัน ศาลมักใช้มาตรการในการรอกการลงโทษเป็นส่วนใหญ่ โดยศาลจะมีบัญญัติมาตรฐานการกำหนดโทษเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาโทษเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งการใช้บัญญัติมาตรฐานการกำหนดโทษแม้จะก่อให้เกิดมาตรฐานในการกำหนดโทษของผู้พิพากษาแต่ละท่านให้เหมือนหรือคล้ายคลึงกัน แต่บัญญัติมาตรฐานการกำหนดโทษนี้ก็ก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติอย่างมาก โดยเหตุที่การใช้บัญญัติมาตรฐานการกำหนดโทษทำให้การใช้ดุลยพินิจในการกำหนดโทษเกิดความแข็งกระด้างไม่ยืดหยุ่น

การรอกการลงโทษก็เช่นเดียวกัน ศาลแต่ละศาลมักจะกำหนดบัญญัติมาตรฐานในการกำหนดโทษที่จะสามารถรอกการลงโทษหรือรอกการกำหนดโทษไว้เพื่อให้การใช้ดุลยพินิจในการรอกการลงโทษหรือรอกการกำหนดโทษเป็นมาตรฐาน

การที่ผู้กระทำความผิดจะสมควรถูกลงโทษจำคุกหรือไม่เพียงไร มิได้ขึ้นอยู่กับ การพิจารณาว่ามีสถานที่ในการคุมขังผู้กระทำความผิดหรือไม่เท่านั้น หากแต่ต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ ในการลงโทษด้วย ซึ่งวัตถุประสงค์ในการลงโทษนี้ในปัจจุบันมุ่งเน้นไปที่การแก้ไขและฟื้นฟู ผู้กระทำความผิดเป็นสำคัญ ดังนั้นหากมีความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดใน เรือนจำแล้ว ศาลก็ควรใช้ดุลยพินิจไม่รอการลงโทษแก่จำเลยเพื่อให้จำเลย ได้เข้าแก้ไขพฤติกรรม หรือฟื้นฟู ตัวผู้กระทำความผิดนั้นๆ ตามความเหมาะสม

การพิจารณาของศาลที่จะให้รอการลงโทษให้แก่จำเลยหรือไม่ ศาลจะต้องพิจารณาจาก สภาพแห่งความผิด สภาพแห่งตัวผู้กระทำความผิดและเหตุอื่นอันควรปรานี ดังนั้นเมื่อพฤติการณ์ แห่งคดีหรือสภาพแห่งความผิดแบบเดียวกันผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับการปฏิบัติเช่นเดียวกัน เมื่อศาลรอการลงโทษให้แก่จำเลยในที่กระทำความผิดที่มีสภาพแห่งความผิดแบบหนึ่งแล้ว กรณีมี การกระทำความผิดที่มีสภาพแห่งความผิดเดียวกันหรือคล้ายกันของผู้กระทำความผิดอีกคนหนึ่งก็ ควรพิพากษารอการลงโทษเช่นเดียวกัน

สภาพแห่งความผิดนี้ย่อมหมายถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิด หากใช้พิจารณาถึง ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิด โดยหากแม้พฤติการณ์ หรือสภาพแห่งความผิดที่ ผู้กระทำความผิดได้กระทำขึ้นแม้ก่อให้เกิดความเสียหายให้แก่ผู้อื่นหรือสังคมมากกว่าการกระทำ ความผิดของผู้กระทำความผิดคนอื่นก็ควรใช้ดุลยพินิจในการรอการลงโทษด้วยดุจเดียวกัน

หากศาลพิจารณาเพียงแต่ผลลัพธ์ที่ได้เกิดขึ้นแต่เพียงอย่างเดียวมิได้พิจารณาโดยมองถึง สภาพแห่งความผิดวัตถุประสงค์ในการลงโทษย่อมเปลี่ยนไปจากที่มุ่งจะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำ ความผิด หากแต่ใช้วัตถุประสงค์ในการลงโทษโดยมุ่งแก้แค้นทดแทนซึ่งไม่ถูกต้องนัก

ในแง่ของการพิจารณาสภาพเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิด เป็นการพิจารณาสภาพแห่ง ตัวผู้กระทำความผิดซึ่งมีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคลซึ่ง แต่ละบุคคลนั้นย่อมมีความแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเรื่องกายภาพ สภาพจิตใจ การศึกษา พฤติกรรม และการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งในการพิจารณาที่จำ ให้รอการลงโทษหรือไม่นั้นจึงควรนำเอาแนวความคิดในด้านอาชญาวิทยามาใช้เป็นเกณฑ์ในการ ใช้ดุลยพินิจในการรอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษให้แก่ผู้กระทำความผิด และในการใช้ เกณฑ์ใดในการพิจารณาว่าจะมีเหตุรอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษให้แก่ผู้กระทำความผิด คนหนึ่ง การใช้เกณฑ์ในการพิจารณาเหตุที่จะรอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษให้แก่ผู้กระทำ ความผิดอีกคนหนึ่งที่มีสภาพแห่งตัวผู้กระทำก็ควรใช้หลักการเดียวกัน

เหตุอื่นอันควรปรานี เป็นเหตุที่กฎหมายให้ดุลยพินิจในการพิจารณารอการลงโทษหรือ รอการกำหนดโทษให้แก่ผู้กระทำความผิดได้อย่างกว้างขวางซึ่งมีลักษณะเป็นอัตตวิสัยอยู่มาก ไม่ สามารถตรวจสอบการใช้ดุลยพินิจของศาลได้ว่าศาลใช้เหตุผลใดในการพิจารณาเหตุอื่นอันควร

ปราณี อาจเป็นกรณี การชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้เสียหายหรือ การกระทำความผิดระหว่างผู้ใกล้ชิดหรือเครือญาติ เป็นต้น ซึ่งการพิจารณาเหตุผลในคดีปราณีนี้ ไม่มีการวางหลักเกณฑ์ที่แน่นอน

ในการพิจารณาและพิพากษาคดีในคดีที่ศาลมีคำพิพากษาให้รอการลงโทษหรือไม่รอการลงโทษนั้น หากพิจารณาจากเหตุผลในคำพิพากษาของศาลฎีกาแล้ว บางฉบับยังขัดต่อความรู้สึกตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีของประเทศไทยอยู่มาก และบางกรณีที่ศาลได้ให้เหตุผลในการรอการลงโทษศาลก็ไม่อธิบายถึงเหตุผลส่วนตัวของผู้กระทำความผิดหากแต่พิจารณาถึงความร้ายแรงแห่งการกระทำความผิดซึ่งบางกรณีผู้เขียนก็ยังสงสัยว่าที่ศาลวินิจฉัยว่าการกระทำใดร้ายแรงหรือไม่นั้น ศาลพิจารณาจากสิ่งใด

การพิจารณาความร้ายแรงแห่งการกระทำความผิดนั้น หากพิจารณาจากความเสียหายที่เกิดขึ้น หรือที่จะเกิดขึ้น หากแต่ น่าจะพิจารณาจากความประสงค์ของผู้กระทำ หรือ ความคาดหมายของผู้กระทำมากกว่าที่จะพิจารณาจากเหตุอื่น

ในการทำคำพิพากษาของศาลกรณีพิพากษาให้รอการลงโทษหรือไม่รอการลงโทษนี้ ศาลจะต้องให้เหตุผลทั้งในส่วนของพฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งการกระทำ และประวัติดูแลหลังของจำเลยด้วย หากแต่พิจารณาแต่เพียงส่วนใดส่วนหนึ่ง

การพิจารณาและพิพากษาคดีของศาลแม้จะตั้งอยู่บนความเป็นอิสระตามรัฐธรรมนูญ หากแต่ต้องมีสิ่งทดแทนความเป็นอิสระในการพิจารณาคดีด้วยเช่นเดียวกัน โดยสิ่งทดแทนความเป็นอิสระนี้กฎหมายจึงบัญญัติให้ความเป็นอิสระนั้นต้องถูกทดแทนด้วยเหตุผลแห่งคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยซึ่งขาดตัดสินคดี แต่คำพิพากษาฎีกาบางคดีซึ่งศาลให้เหตุผลไว้นั้นยังขัดต่อความรู้สึกของผู้เขียนและไม่สามารถทำให้ผู้เขียนเชื่อมั่นได้ว่าการพิจารณาและพิพากษาคดีไม่ได้เป็นไปตามอำเภอใจ การให้เหตุผลในคำพิพากษามีใช้เพียงแต่แสดงเหตุผลในคำพิพากษาแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น หากแต่เหตุผลนั้นต้องสามารถที่จะทำให้สังคมยอมรับในคำตัดสินนั้นได้ หรือน้อยที่สุด คู่กรณีก็ไม่อาจโต้แย้งคำตัดสินนั้นได้ ในการให้เหตุผลในคำพิพากษากรณีศาลรอการลงโทษก็เช่นเดียวกันที่ศาลจะต้องแสดงเหตุผลในคำพิพากษาและต้องเป็นเหตุผลที่สังคมยอมรับได้ เพื่อเป็นหลักประกันว่าเมื่อผู้กระทำความผิดตัดสินใจกระทำความผิดลงไปแล้วจะทราบได้ว่าตนจะต้องได้รับโทษอย่างไร

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาและวิจัยการให้เหตุผลในคำพิพากษากรณีศาลใช้ดุลยพินิจในการรอการลงโทษหรือไม่รอการลงโทษของไทยและต่างประเทศแล้วนั้น จะเห็นได้ว่า กฎหมายของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีในเรื่องการทำคำพิพากษาในกรณีที่ศาลรอการลงโทษหรือไม่รอการ

ลงโทษเป็นการกำหนดกฎเกณฑ์ที่สมบูรณ์แบบสุดเนื่องจากมีเงื่อนไขกำหนดให้ศาลสามารถรอกการลงโทษไว้ในกรณีอัตราโทษเท่าใด สามารถขยายหรือลดมาตรการในการรอกการลงโทษได้ แต่ทั้งนี้ ต้องมีการให้เหตุผลอย่างหนักแน่นว่าเหตุใดจึงขยายมาตรการในการรอกการลงโทษ หรือจำกัดมาตรการในการรอกการลงโทษ ทั้งกฎหมายยับยั้งค้ำให้ศาลต้องเหตุผลในคำพิพากษากรณีรอกการลงโทษหรือไม่รอกการลงโทษโดยจะต้องแสดงเหตุผลโดยละเอียด มีการกำหนดหน้าที่ให้ผู้พิพากษาต้องตรวจสอบเงื่อนไขในการใช้ดุลยพินิจในการรอกการลงโทษให้ครบถ้วน ดังนั้นการใช้ดุลยพินิจในการรอกการลงโทษของของศาลเยอรมันจึงมีความเป็นภาวะวิสัยอยู่มาก

สำหรับประเทศไทยนั้น เมื่อพิจารณาจากบทกฎหมายในเรื่องการรอกการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 56 ก็ได้บัญญัติเงื่อนไขในกรณีที่ศาลจะสามารถใช้ดุลยพินิจในการรอกการลงโทษ ทั้งในส่วนที่เป็น อัตราโทษอันเป็นเงื่อนไขให้ศาลสามารถใช้ดุลยพินิจพิพากษาให้รอกการลงโทษให้แก่จำเลยได้ ทั้งยังได้บัญญัติให้ศาลพิจารณาลักษณะของการกระทำความผิด สภาพการกระทำความผิด ตลอดจนประวัติภูมิหลังของจำเลย เพื่อใช้ประกอบการกำหนดโทษและพิจารณาว่ามีเหตุสมควรให้รอกการลงโทษให้แก่จำเลยหรือไม่อย่างไร ทั้งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 186 ยังบัญญัติให้ศาลต้องแสดงเหตุผลในคำพิพากษา ซึ่งหมายความว่ารวมถึงการแสดงผลในส่วนของการกำหนดโทษด้วย ซึ่งในส่วนของการกำหนดโทษนี้ การที่ศาลจะพิพากษาให้รอกการลงโทษหรือไม่ก็อยู่ในส่วนของการกำหนดโทษเช่นกัน ดังนั้นการทำคำพิพากษาของศาลว่าจะให้รอกการลงโทษแก่จำเลยหรือไม่จึงต้องมีเหตุผลโดยละเอียดด้วย เช่นเดียวกัน ซึ่งการแสดงผลในกรณีที่ศาลพิพากษาให้รอกการลงโทษหรือไม่รอกการลงโทษนี้เอง มีประโยชน์อยู่อย่างมาก ทั้งในส่วนของตัวเองและตัวโจทก์ ที่จะสามารถใช้สิทธิ์ในการอุทธรณ์หรือฎีกาว่าที่ศาลพิพากษาให้รอกการลงโทษหรือไม่รอกการลงโทษนั้นเหมาะสมกับจำเลยหรือไม่เพราะเหตุใด ทั้งทำให้ผู้ที่ได้อ่านคำพิพากษามั่นใจว่าที่ศาลได้พิพากษานั้นศาลใช้ดุลยพินิจเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน

แต่อย่างไรก็ดีอุปสรรคของการที่ศาลจะให้เหตุผลโดยตรงที่ การได้ข้อมูลประวัติภูมิหลังของจำเลยเพื่อจะพิจารณากำหนดโทษให้แก่ตัวจำเลย เนื่องจากประวัติภูมิหลังของจำเลยไม่ได้ถูกนำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาดังแต่ต้น และหน่วยงานต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรมเห็นว่า ข้อมูลประวัติส่วนตัวของจำเลยไม่จำเป็นสำหรับกระบวนการยุติธรรมจึงไม่ได้รวบรวมข้อมูลเพื่อนำเสนอต่อศาล ทั้งที่ข้อมูลประวัติดังกล่าวจำเป็นต่อการกำหนดโทษเนื่องจากสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการพิจารณาว่าจำเลยคนใดสมควรได้รับการแก้ไขฟื้นฟูหรือไม่เพียงใด

การที่ศาลจะได้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติของจำเลยจึงสามารถทำได้โดยวิธีเดียวคือ กรณีที่ศาลสั่งให้พนักงานคุมประพฤติสืบเสาะและพินิจจำเลย ซึ่งบางกรณีศาลก็มีได้มีคำสั่งดังกล่าว การที่

ศาลพิพากษาให้รอกการลงโทษจำเลยหรือไม่ก็เพียงแต่อาศัยคำฟ้องของโจทก์แต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ซึ่งอาจทำให้การกำหนดโทษของศาลคลาดเคลื่อนไป

แต่ถึงกระนั้น แม้ศาลจะมีข้อมูลส่วนตัวของจำเลย ซึ่งอาจได้จากการที่ศาลมีคำสั่งให้พนักงานคุมประพฤติสืบเสาะและพินิจจำเลย หรือ ได้ข้อมูลดังกล่าวจากคำแถลงของจำเลยเพื่อขอให้ศาลลดโทษหรือรอกการลงโทษ แต่เมื่อพิจารณาจากคำพิพากษาฎีกาบางฉบับ ก็ยังคงเป็นที่น่าสงสัยว่า พฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดของจำเลยในบางคดีที่ตามจารีตประเพณี หรือตามสามัญสำนึกของประชาชนทั่วไปถือว่าเป็นเรื่องร้ายแรง แต่ศาลกลับพิพากษาให้รอกการลงโทษเพียงเพราะทำให้โอกาสจำเลยได้มีการศึกษา หรือ เพราะจำเลยทำคุณงามความดีมาก่อน หรือเพราะจำเลยได้ชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายแล้ว ซึ่งคำพิพากษาประเภทนี้ทำให้เกิดข้อสงสัยว่าการที่ศาลพิพากษาให้รอกการลงโทษนั้นเหมาะสมกับจำเลยแล้วหรือ

การใช้ดุลยพินิจของศาลในการรอกการลงโทษหรือรอกการกำหนดโทษนั้นแม้กฎหมายบัญญัติถึงหลักเกณฑ์ที่ศาลจะพิจารณารอกการลงโทษหรือรอกการกำหนดโทษจำเลยก็ตาม แต่ผู้เขียนก็ยังเห็นว่าการที่ศาลก็ยังคงใช้ดุลยพินิจในทางอัตวิสัยอยู่มาก ไม่อาจตรวจสอบได้ และไม่สามารถเทียบเคียงกับคำพิพากษาอื่นๆ ที่ผ่านมาได้ ดังนี้ เพื่อให้การให้เหตุผลในคำพิพากษาเป็นที่เชื่อมั่นของประชาชน ในการพิจารณาว่าความผิดใดร้ายแรงหรือไม่นั้นน่าจะพิจารณาจากลักษณะของการกระทำว่าการกระทำความผิดใดที่กระทบต่อความสุขของประชาชนโดยรวม ก็ให้ถือเป็นความผิดร้ายแรง หรืออาจรวมถึงกรณีที่มีการกระทำความผิดของจำเลยเข้าเหตุฉกรรจ์ ก็ให้ถือว่าเป็นความผิดร้ายแรงเนื่องจากจำเลยไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย เป็นต้น สำหรับในส่วนหนึ่งของเหตุส่วนตัวที่ศาลจะใช้ประกอบดุลยพินิจในการรอกการลงโทษนั้น ก็น่าจะพิจารณาจากประวัติ และความประพฤติของจำเลยเป็นสำคัญ ในส่วนของเหตุอันควรปราณีอื่นนั้นควรพิจารณาเป็นอันดับสุดท้าย การศึกษาอบรมเป็นส่วนสำคัญว่ามีความรู้สึกผิดชอบเพียงใด มาเป็นเกณฑ์หลักในการพิจารณาถึงความเหมาะสมของการรอกการลงโทษให้แก่ผู้กระทำความผิด โดยจะเห็นว่า การกำหนดสภาพแห่งความผิด และสภาพแห่งตัวผู้กระทำความผิดในบางเรื่องมาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาที่จะใช้ดุลยพินิจรอกการลงโทษหรือรอกการกำหนดโทษให้แก่จำเลยหรือไม่นี้จะทำให้ความเป็นอัตวิสัยในการพิจารณารอกการลงโทษของศาลน้อยลง ทำให้เกณฑ์ในการพิจารณารอกการลงโทษให้แก่จำเลยมีความเท่าเทียม หรือหล่อมล้ำกันน้อยลง ดังนั้น ในแง่ของสภาพแห่งการกระทำความผิดและสภาพแห่งตัวผู้กระทำความผิดบางเรื่องสามารถกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้อยู่ในระดับเดียวกันได้ ส่วนในเรื่องอื่นๆ ที่ไม่สามารถกำหนดมาตรฐานได้ก็ปล่อยให้ศาลเป็นผู้ใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาเป็นเรื่องๆ ไป โดยคำนึงถึงประโยชน์ของสังคมโดยพิจารณาตามหลักอาชญาวิทยา